

Datum: 20.07.2026

Medij: Nova

Rubrika U fokusu

Autori: Nova Ekonomija

Teme: Svetska banka

Napomena:

Površina: 1003

Naslov: Visok javni dug, precenjen dinar, manjak investicija

Strana: 1,6,7

ŠTA MOŽE DA SAČEKA NOVE VLASTI U SRBIJI POSLE SMENE VUČIĆEVOG REŽIMA

Visok javni dug, precenjen dinar, manjak investicija

Strana 6.

Datum: 20.07.2026

Medij: Nova

Rubrika: U fokusu

Autori: Nova Ekonomija

Teme: Svetska banka

Napomena:

Površina: 1003

Naslov: Visok javni dug, precenjen dinar, manjak investicija

Strana: 1,6,7

Šta sve može da sačeka nove vlasti u Srbiji

Visok javni dug, precenjen dinar, manjak investicija

Dragovan Milićević, doktor ekonomskih nauka i bivši državni sekretar u Ministarstvu za trgovinu upozorava i da se od 2012. do 2024. iz Srbije iselilo ukupno 551.800 stanovnika, uglavnom mlađe životne dobi. Kada se sabere negativan priraštaj Srbija je ostala bez 1,1 miliona stanovnika u prethodnih 13 godina

drugi pišu
NOVA EKONOMIJA

Dok vlasti i dalje vagaju da li će opšti izbori biti održani ove ili naredne godine, jedno je sigurno: ko god da pobedi na njima suočiće se sa ekonomijom koja je iscrpila kapacitet za rast u ovom obliku (koji je bio skroman svih ovih godina), visokim javnim dugom koji samo na papiru deluje skromno, precenjenom valutom i manjkom stranih investitora. Velike međunarodne institucije ipak očekuju fenomenalne rezultate za Srbiju u narednim godinama, a u ovakvim vremenima bolje je čuti šta imaju da kažu „ljudi sa terena“, koji su svaki dan žive i rade u ovakvoj poslovnoj klimi.

Šta bi moglo da nas očekuje pitali smo jednog privrednika, profesora fakulteta i bivšeg zaposlenog u institucijama vlasti koji je učestvovao u donošenju odluka.

Oni uglavnom smatraju da prognoze stranih institucija ne odgovaraju realnosti, a da su najveći rizici javni dug, precenjen dinar i sve manje investicija.

Za razliku od međunarodnih institucija kojima je najveći rizik politička nestabilnost, ali ne i dosadašnji rezultati onih koji su 14 godina na vlasti.

OVISNICI U OVOZU

Nekadašnji većinski vlasnik Naftne AD, član Socio-ekonomskog saveta i počasni predsednik Unije poslodavaca Srbije Nebojša Atanacković nam u prvoj rečenici objašnjava da se ekonomski problemi u zemlji ne javljaju odjednom, već se postepeno gomilaju „poput simptoma teške bolesti“.

„Prihvatanjem da se Srbija

oputeri jednako kao i neuporedivo jača Evropska unija, zapostavljeni su domaći razvojni programi jer privreda ne može da izdrži međunarodnu konkurenciju. Srbija godinama podržava uvoz kako bi građani imali pristup jeftinijim proizvodima, što dovodi do sve većeg deficita u razmeni.

Iako su finansijska situacija i rezerve trenutno stabilne, mogu nastati veliki problemi kada država bude morala da se vrati na realne odnose deviznog kursa, jer je dinar trenutno nerealan vrednovan“, kaže Atanacković.

On je za „Novu ekonomiju“ rekao i da strani investitori napuštaju Srbiju jer povećanje minimalne zarade i drugih troškova, uz fiksni kurs, više ne dozvoljava profitabilnost.

Model privlačenja investitora na bazi „kvalifikovanih radnika za nisku cenu i jeftinih energenata“ više ne funkcioniše jer tih uslova više nema. Zbog nedostatka domaćih radnika i njihove neadekvatne kvalifikacije, Srbija je prinuđena da uvozi radnu snagu iz Azije.

Atanacković kritikuje investicije u infrastrukturu i poručuje da ulaganje u puteve mora biti bolje proučeno sa aspekta povrata ulaganja i stvarnog broja vozila, umesto da se ulaže bez jasne računice. Ističe se da se ne može fiksirati prodajna cena goriva (benzina i dizela) ako prethodno nije fiksirana njegova nabavna cena.

DOMAĆA PRIVREDA JE SKORO NESTALA

Naš sagovornik kao primer navodi „apsurdne primere“ po kojima Narodna banka Srbije određuje cenu tehničkog pregleda automobila, koja se nije menjala pet godina, što guši poslovanje. Privrednici se suočavaju sa nejasnim neporeskim

nametima. Atanacković navodi primer firme koja plaća skoro 2.000 evra mesečno za odnošenje smeća jer se cena obračunava po kvadratnom metru prostora, a ne po količini smeća, što je opisano kao „pljačka“.

Nije ovo jedini problem sa kojim se privrednici suočavaju u Srbiji kada su nameti u pitanju, tu su i eko takse koje su se decenijama prikupljale i koje su prema visini mogle da pokriju jednu zelenu tranziciju. Ali niko ne zna kako se taj novac troši. Investitori su i nezadovoljni radom sudova, ali i generalno institucija.

Domaća privreda je postepeno nestala, kaže Atanacković i dodaje da za razliku od Slovenije, koja je izbegavala promene na sopstvenu štetu da bi udovoljila Evropi, Srbija to nije činila.

Srbija je imala tehnološki potencijal, a naš sagovornik navodi primer iz 2000. godine kada je „Prva petoletka“ na kompjuterskim mašinama pravila složene delove motora, ali je loša tranzicija i želja za brзом privatizacijom uništila takve firme.

Prema njegovom mišljenju „greška tranzicije je bila u tome što privatni vlasnici nisu bili u obavezi da unaprede firme koje su kupili“.

DEFICIT BUDŽETA PREKO 20 MILIJARDI EVRA

Dragovan Milićević, doktor ekonomskih nauka i bivši državni sekretar u Ministarstvu za trgovinu, nam je komplikovanu ekonomsku temu predstavio jednostavno i jezikom koji svi političari u Srbiji izbegavaju u nadi da će nastaviti da manipulišu glasačkim telom.

„Realni prirast bruto domaćeg proizvoda, od 2012. do 2025. godine je oko 15 milijardi eura dok je javni dug porastao

Datum: 20.07.2026

Medij: Nova

Rubrika: U fokusu

Autori: Nova Ekonomija

Teme: Svetska banka

Napomena:

Površina: 1003

Naslov: Visok javni dug, precenjen dinar, manjak investicija

Strana: 1,6,7

Dragovan Milićević

za gotovo 22 milijarde. Sada se dolazi do ključnog problema-plaćene kamate na javni dug. U ovih gotovo 14 godina ukupno je za kamate po osnovu javnog duga plaćeno preko 17 milijardi eura, sav prirast BDP je potrošeno za plaćene kamate. Uz to, kumulirani deficit budžeta je od 2012. godine preko 20 milijardi eura. Nije teško zaključiti da konstantni prirast javnog, odnosno državnog duga mora neko da vrati. Srbija trenutno radi dodatnim zaduženjem. Svaki sledeći godišnji ciklus uvećava postojeći dug za godišnji prirast. (poznata „spiralna dugova“). Kako je moguće da MMF uvek daje pozitivnu ocenu makroekonomske politike a rejting agencije zadržavaju ili čak povećavaju rejting. Ako državu spustimo na preduzeće ili domaćinstvo, i isti zatraže kredit kod banke, uvek sledi provera mogućnosti vraćanja dugova odnosno da li je solventan. Da li je Srbija svesno uvučena u ovaj „vrtlog“ iz koga se teško nazire izlaz?“, pita se Milićević.

KLOPKA SREDNJE RAZVIJENOSTI

Ne može se poreći da su rejting agencije i međunarodne institucije blagonaklono ocenjivale rad i rezultate srpskih vlasti u proteklih 14 godina.

„Sve te institucije takođe promovišu zapadne kompanije i politiku, jer su i same poreklom sa Zapada. One će naravno uvek štititi interese bankarskog sistema u Srbiji koji je skoro potpuno u zapadnim rukama, kao i mnoge kompanije koje uvoze jeftiniju robu za Srbiju. Nismo videli još da Briks ima svoje rejting agencije, ali niko ne može u vremenu globalnog prestrujavanja ni to da isključi. Ambicije Kine su velike, a Rusija je trenutno u problemu“, smatra

naš sagovornik. Milićević takođe upozorava da se od 2012. do 2024. iz Srbije iselilo ukupno 551.800 stanovnika, uglavnom mlađe životne dobi. Kada se sabere negativan priraštaj Srbija je ostala bez 1,1 miliona stanovnika u prethodnih 13 godina.

„Srbija je od 2014. do 2024. godine zabeležila skromne stope rasta bruto društvenog proizvoda od samo 2,9 odsto prosečno godišnje. Govorimo o realnom rastu. Pored javnog duga, raste i ukupni spoljni dug od 25 milijardi krajem 2013 godine do 48 milijardi sredinom 2025. godine od toga javni sektor preko 25 milijardi. Naravno da je ova cifra pridružena ukupnom javnom dugu države. Postavlja se pitanje zašto Srbija i pored privlačenja stranih investicija, kao i činjenice da su najveći izvoznici kompanije sa stranim kapitalom ima veoma skromne stope rasta domaćeg proizvoda odgovor leži u samoj strukturi. Najveći deo investicija je pre-radivačkoj industriji sa radno intenzivnim delatnostima i sa relativno slabo plaćenim poslovima. Najveći deo stranih kompanija ima proseku plata zaposlenih ispod republičkog proseka. Iako dominiraju u izvozu ove kompanije imaju nisku bruto dodatnu vrednost izvoza jer najveći deo međufazne potrošnje je iz uvoza (sve komponente) tako da je ostatak vrednosti izuzetno nizak. Srbija je zaglavljena u klopki srednje razvijenosti i ni po kom osnovu ne može biti ekonomski tigar“, dodaje Milićević.

BUDŽET I REJTING

Mališa Đukić, profesor na Bankarskoj akademiji objašnjava da je početna tačka ekonomske analize procena fiskalnih rizika, posebno na rashodnoj strani budžeta za period 2026–2028. godine.

Postoji velika verovatnoća, prema njegovom mišljenju, da će rashodi biti veći od planiranih, što bi moglo dovesti do rasta deficita čak i ako prihvati ostanu u okviru plana.

„Fiskalna održivost se posmatra kroz odnos javnog duga i BDP-a. Zbog geopolitičkih okolnosti, teško je očekivati da će

Pored javnog duga, raste i ukupni spoljni dug od 25 milijardi krajem 2013 godine do 48 milijardi sredinom 2025. godine od toga javni sektor preko 25 milijardi. Naravno da je ova cifra pridružena ukupnom javnom dugu države

srpska privreda rasti dovoljno brzo da isprati rast javnog duga, što može otežati buduće zaduživanje i povećati cenu kapitala. Oko 70 odsto javnog duga Srbije je spoljni dug, što značajno utiče na njegovu valutnu strukturu i izloženost spoljnim faktorima. Agencija Fitch predviđa da će se odnos javnog duga i BDP-a smanjiti na oko 44 odsto na bazi smanjenja deficita. Ipak, postoji rizik od kumulacije neizmirenih obaveza javnih preduzeća za koje država može snositi odgovornost preko izdatih garancija“, navodi Đukić.

POLITIČKI RIZIK

Ipak po njegovom mišljenju kao najveći rizik za rejting zemlje identifikovan je politički rizik, koji proističe iz neizvesnosti oko izbora. To se prvenstveno odnosi na „ograničenu vidljivost“ ili nejasnoće u pogledu potencijalnih kandidata za ključne državne funkcije.

Izveštaji rejting agencija pominju i platformu studentskih pokreta kao rizik, jer nije jasno kakav je njihov program ekonomske politike niti šta bi uradili u slučaju dolaska na vlast. Đukić kritikuje tvrdnje o „otpornosti“ srpske ekonomije na geopolitičke izazove.

Smatra se nemogućim da bilo koja zemlja, a naročito mala ekonomija poput Srbije, bude otporna na dešavanja na Bliskom istoku, sukob sa Iranom ili pad trgovinske razmene glavnih partnera. On naglašava se da nestabilnost cena nafte zbog konflikta sa Iranom direktno podiže cene svih proizvoda i usporava vodeće svetske privrede, što se neminovno preliva i na Srbiju.

Naš sagovornik je i skeptičan u vezi optimizma koje institucije iz sveta imaju u vezi napredovanja Srbije. Rejting agencije iako pokušavaju poslednjih godina da sakriju svoje greške, suočile su se sa velikim kaznama i sudskim procesima na Zapadu jer su zbog njihovih pozitivnih ocena buknule mnoge krize. Problemi su nastali jer su agencije uočile rizike, ali se u zvaničnim izveštajima nastavilo sa prikazivanjem optimistične slike dok ne nastupi kriza.

